

Ks. Wiesław Przygoda, *Funkcja charytatywna Kościoła po Soborze Watykańskim II*, Lublin 1988, ss. 272. Instytut Teologii Pastoralnej K.U.L. Promocyjna Seria Wydawnicza „MIGG”.

Recenzowana pozycja, jak zaznacza sam Autor, jest skróconą wersją doktoratu napisanego i obronionego w Instytucie Pastoralnym K.U.L. (por. s. 15).

Ks. Wiesław Przygoda został zatrudniony od roku akademickiego 1997/1998 jako asystent w Katedrze Organizacji Duszpasterstwa, którą kieruje ks. prof. dr hab. Ryszard Kamiński.

Rozprawa składa się z czterech rozdziałów:

- Rozdział I: Podstawy działalności charytatywnej Kościoła.
- Rozdział II: Struktury charytatywne Kościoła Powszechnego i Kościoła w Polsce.
- Rozdział III: Realizacja funkcji charytatywnej w diecezji.
- Rozdział IV: Działalność charytatywna w parafii.

Bardzo istotny dla całej rozprawy jest Rozdział I. Nie ma on bynajmniej charakteru wprowadzającego, ale w sposób pogłębiony stara się analizować zarówno samo pojęcie miłości jak i poszczególne funkcje Kościoła ze szczególnym uwzględnieniem diakonii.

W części dotyczącej miłości Autor zbyt słabo wyakcentował jednak fakt iż posługa charytatywna jest realizacją miłości miłosiernej i że zasadza się ona, co podkreśla Jan Paweł II w encyklice „*Dives in misericordia*”, na oddawaniu czci miłosierdziu Bożemu i przyzywaniu tegoż miłosierdzia (*liturgia*), wyznawaniu czyli proklamacji miłosierdzia Bożego stanowiącego dla świata wzór i przykład autentycznego miłosierdzia (*martyria*) i realizacji w Kościele oraz przez Kościół dzieł miłosierdzia jakimi są: modlitwa, słowa i uczynki miłosierdzia (*diakonia*) – (por. Dzienniczek Sługi Bożej s. Faustyny Kowalskiej, Kraków 1983, s. 279, p. 742).

W rozdziale tym wskazano wprawdzie w jaki sposób pojęcie miłosierdzia ewoluowało w Piśmie świętym w kierunku chrześcijańskiej *agape* czyli miłości miłosiernej (por. s. 25) ale bardziej związanej z miłością, niż z miłością miłosiernej czyli miłosierdziem, które jak podkreślił Jan Paweł II, jest wydobywaniem człowieka spod wszelkich nawarstwień zła, zrówny-

waniem ludzi w ich godności i przywracaniem człowieka samemu człowiekowi (por. D i M, 6).

Bardzo trafnie natomiast Autor rozstrzygnął sprawę iż „*koinonia*” – „budowanie wspólnoty” – jest celem funkcji Kościoła, a nie samą funkcją. „*Koinonia*” realizuje się zarówno w wymiarze „*communio*” – nadprzyrodzonej wspólnoty wertykalno-horyzontalnej, „*communitas*” – duchowej wspólnoty ludzi zbudowanej na naturalnych więzach i rolach społecznych czy „*societas*” – widzialnej strukturze organizacyjno-jurydycznej społeczności.

Funkcjami natomiast są: *martyria* (świadeństwo), *liturgia* (uczestnictwo) i *diakonia* (posługa).

Z analiz ks. Wiesława Przygody można też wyciągnąć wnioski, że sama „*diakonia*” powinna być rozumiana potrójnie: „w znaczeniu szerokim” – jako wszelkie posługiwanie, „w znaczeniu właściwym” – jako posługa pasterska i „w znaczeniu specyficznym” – jako posługa charytatywna.

W pierwszym znaczeniu diakonia rozciąga się także na *martyrię* i *liturgię*, w drugim obejmuje takie obszary pastoralne jak: sprawowanie władzy czyli przełożenie, duchowe przewodnictwo tzn. troskę o życie religijne, zaangażowanie ewangelizacyjne, wreszcie posłannictwo opiekuńcze – w sensie profilaktyczno-terapeutycznym; w trzecim zaś znaczeniu diakonia jest realizacją miłości miłosiernej chrześcijan zarówno w wymiarze indywidualnym jak i wspólnotowym, czyli wspomnianym wcześniej posłannictwem opiekuńczym.

Kolejne rozdziały recenzowanego studium omawiają szczegółowo formy pracy charytatywnej Kościoła. Autor zawsze ma tutaj na uwadze problem realizacji powinności charytatywnych przez wszystkich chrześcijan. W tej materii konieczne było wyakcentowanie 4 aspektów posługi charytatywnej Kościoła: zwyczajnego duszpasterstwa charytatywnego prowadzonego przez Stolicę Apostolską, diecezje i parafie, działalności kościelnych lub katolickich ruchów, stowarzyszeń i organizacji charytatywnych oraz, co w pracy nie zostało dostatecznie podkreślone, własnych dzieł charytatywnych zakonów prowadzonych w oparciu o charyzmat zakonny i reguły zakonne, a także wszelkich dzieł pomocy powstałych z inspiracji chrześcijańskiej, choć mających charakter ogólnospołecznych, a nie konfesyjnych dzieł pomocy. Jeśli angażuje się w nie Lud Boży, stanowią one do pewnego stopnia przejaw aktywności charytatywnej Kościoła. W samym obrębie kościelnych i katolickich ruchów, stowarzyszeń i organizacji ka-

tolickich nie dowartościowano dostatecznie Stowarzyszeń świętego Wincentego à Paulo.

W dysertacji pominięto także kwestię współpracy charytatywnej Kościoła z międzynarodowymi, państwowymi, samorządowymi i społecznymi dziełami pomocy. Zwłaszcza w czasach współczesnych współpraca taka zyskuje na znaczeniu.

Pomimo tych braków praca ks. Wiesława Przygody stanowi niezwykle cenną pozycję na polskim rynku wydawniczym. Podejmuje ona bowiem temat bardzo aktualny, ukazuje problematykę charytatywną w perspektywie soborowej oraz dostarcza poprzez obszerny wykaz bibliograficzny czytelnikowi informacji pozwalających pogłębić wiedzę w tym temacie na drodze samokształceniowej.

Ks. Jan Wal